

Vergaderjaar 2019–2020

31 757

Stedenbeleid

Nr. 100

**BRIEF VAN DE MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN EN
KONINKRIJKSRELATIES**

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 5 maart 2020

Met deze brief informeer ik u over de voortgang en verdere ontwikkeling van de interbestuurlijke programma's Agenda Stad (AS) en de Europese Agenda Stad (EAS). De G4 en G40 steden, het Netwerk Kennissteden en de diverse betrokken departementen zijn betrokken bij het opstellen van deze brief. Met deze brief voldoe ik aan mijn toezegging om de Tweede Kamer te informeren over de voortgang van Agenda Stad en de Europese Agenda Stad.¹

Achtergrond

Met Agenda Stad hebben steden en rijksoverheid zich sinds 2015 samen met maatschappelijke partners gecommitteerd aan het bevorderen van innovatie, leefbaarheid en economische groei in het Nederlandse en Europese stedennetwerk. Dit doen we op nationaal niveau door het sluiten van City Deals rond concrete, stedelijke transitieopgaven. Hierbij werken ambitieuze partners uit de steden – publiek en privaat – samen met de rijksoverheid aan nieuwe oplossingen, waarbij bestaande praktijken en financieringsmodellen ter discussie staan. Samenwerking tussen stedelijke regio's is daarbij cruciaal. De looptijd van een City Deal varieert van één tot vijf jaar. Na een pilotfase worden de resultaten van City Deals onder meer omgezet in landelijke beleidsprogramma's of wetgevingstrajecten en worden de lessen gedeeld met andere gemeenten.

Met de Europese Agenda Stad werken Nederlandse steden en de rijksoverheid samen met andere Europese steden, regio's, nationale overheden, de Europese Commissie en overige Europese instellingen in themagerichte partnerschappen. Hier wordt in Europees verband gewerkt

¹ Kamerstuk 35 300 VII, nr. 8

aan het bevorderen van stedelijke innovatie door «better funding, better regulation and better knowledge».²

Zowel de werkwijze Agenda Stad als die van de Europese Agenda Stad dragen bij aan de doelstellingen van de Duurzame Ontwikkelingsdoelen (Sustainable Development Goals) van de Verenigde Naties,³ en zijn ook te beschouwen als een vorm van bestuurlijke vernieuwing. Dit beeld wordt onder meer ondersteund door de Universiteit Utrecht (Urban Futures Studio) die de City Deal-aanpak heeft uitgelicht als goed voorbeeld in de publicatie «Experimenteel Bestuur».⁴

Voortgang Agenda Stad

Afgeronde en lopende City Deals

In totaal zijn in het kader van Agenda Stad 20 City Deals gestart, waarvan er 13 inmiddels zijn afgerond. Er lopen momenteel nog 7 City Deals. Bij deze Kamerbrief is een bijlage gevoegd waarin de status, betrokken partijen en concrete resultaten van City Deals zijn weergegeven⁵. Daarnaast is door verschillende departementen aan de Kamer de voortgang gemeld van lopende City Deals. In bijgevoegde link treft u een overzicht aan van de verstuurd brieven.⁶

Community of Practice City Deals

In 2019 is gestart met de *Community of Practice* van City Deals dat zowel bijdraagt aan kennisdeling over de bevindingen van City Deals, als aan professionalisering van de City Deal-aanpak. Hierin wisselen projectleiders en andere betrokkenen bij City Deals inhoudelijke lessen en procesvraagstukken uit met elkaar en met andere stedelijke professionals. Ook in 2020 zal de Community of Practice knelpunten en ontwikkelkansen in de City Deal-aanpak signaleren.

Dag van de Stad

Het gedachtegoed van Agenda Stad, het ontwikkelen van innovatieve oplossingen voor grootstedelijke problematiek, leeft breed in Nederland. Met het oog hierop wordt al drie jaar op rij de Dag van de Stad georganiseerd. Dit is tevens de plek waar resultaten uit City Deals en andere stedelijke innovaties worden gedeeld. De Dag van de Stad is de afgelopen jaren het podium geweest waar bestuurders, ondernemers, maatschappelijke organisaties, ambtenaren, wetenschappers en ook actieve burgers leren van elkaars aanpak voor stedelijke opgaven. Het congres groeit in populariteit, in 2019 waren er 2000 deelnemers. In 2020 zal de vierde editie van de Dag van de Stad worden georganiseerd op 26 oktober in Heerlen.

Perspectief Agenda Stad

Nieuwe City Deals

Afgelopen jaar zijn er vanuit de diverse steden onderwerpen aangedragen voor nieuwe City Deals. Op de Dag van de Stad 2019 op 28 oktober jl. is aangekondigd dat er zeven nieuwe deals worden verkend en deze worden

² The Pact of Amsterdam: Urban Agenda for the EU (2016)

³ Agenda Stad zal genoemd worden in de SDG rapportage 2020

⁴ Potjer (2019)

⁵ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

⁶ Zie voor overzicht <https://agendastad.nl/overzicht-kamerstukken/>

eventueel aangevuld met nieuwe onderwerpen. Om mee te doen aan City Deals kunnen steden zich aanmelden bij Agenda Stad⁷ in overleg met de stedelijke partners van de G4, G40, Netwerk Kennissteden en de diverse betrokken departementen.

De werkwijze van het instrument City Deal laat op diverse onderwerpen concrete resultaten zien. De lessen die geleerd zijn bij City Deals worden ook benut bij Woon- en Regio Deals.

Voortgang Europese Agenda Stad

De Europese Agenda Stad (EAS) is op 30 mei 2016 onder het Nederlands voorzitterschap van de Raad van de Europese Unie vastgesteld bij het «Pact van Amsterdam».⁸ In de EAS werken steden, regio's, nationale overheden, Europese instellingen en andere stakeholders op prioritaire thema's op gelijke voet samen om de positie van steden bij EU-beleid, -regelgeving en -financiering te versterken. Deze informele interbestuurlijke samenwerking brengt steden rechtstreeks aan tafel met partijen als de Europese Investeringsbank en de Europese Commissie. Deze bestuurlijke innovatie is een belangrijk kenmerk van de Europese Agenda Stad.

Partnerschappen zijn het belangrijkste uitvoerende instrument van de Europese Agenda Stad. Ruim 260 steden, regio's, nationale overheden, Directoraten-Generaal van de Europese Commissie en andere stakeholders werken in 14 Partnerschappen samen op sociale, economische en ecologische thema's die in heel Europa spelen zoals armoede, huisvesting, mobiliteit, digitalisering, klimaatadaptatie, energietransitie, innovatief aanbesteden en luchtkwaliteit.⁹

De Europese Agenda Stad heeft een stevige positie verworven als een aanjager, facilitator en katalysator voor het behartigen van de belangen van steden in Europa.¹⁰

Perspectief Europese Agenda Stad

In 2018 heeft de Europese Commissie een bevorderlijk voorstel gedaan voor een European Urban Initiative, waarin alle Europese stedelijke programma's inclusief de Europese Agenda Stad worden gebundeld voor meer slagkracht. Ook wordt voorgesteld om 6% van de Europese fondsen voor regionale ontwikkeling (ERDF) verplicht te oormerken voor duurzame stedelijke ontwikkeling («stedelijk luik»). De voorstellen maken deel uit van de lopende onderhandelingen voor het nieuwe Meerjarig Financieel Kader van de EU.

Duurzame ontwikkeling van Europese steden en stedelijke gebieden is ook een van de opdrachten van de nieuwe eurocommissaris voor Cohesie en Hervorming, Elisa Ferreira. De evaluatie van de EAS, die werd gepresenteerd tijdens het Cities Forum in Porto eind januari, wordt in de mission letter van Commissievoorzitter Von der Leyen genoemd als een kans om verdere samenwerking met steden te zoeken op dossiers als digitalisering, klimaatverandering en circulaire economie.

⁷ Zie <https://agendastad.nl/city-deal-voorstel-indienen/>

⁸ Kamerstuk 34 139, nr. 14

⁹ Zie voor een volledig overzicht van Partnerschappen, Actieplannen en implementatie <https://ec.europa.eu/futurium/en/urban-agenda>

¹⁰ European Urban Knowledge Network, The National Impact of the Urban Agenda for the EU 2016–2019, Den Haag 2019.

Een belangrijke mijlpaal voor EAS is het Duitse voorzitterschap van de Raad van de Europese Unie in de tweede helft van 2020. De ambitie van Duitsland is om tijdens zijn voorzitterschap een geactualiseerde versie van het «Leipzig Charter» vast te stellen, als vervolg op het Pact van Amsterdam. Hierin worden de uitgangspunten voor duurzame stedelijke ontwikkeling in Europa bepaald. De Europese Agenda Stad wordt het belangrijkste uitvoerende instrument daarbij.

In de komende jaren wil Nederland zich als lidstaat hard maken voor voortzetting van de Europese Agenda Stad en betrokkenheid en invloed van steden in de EU. De onlangs opnieuw aangestelde Dutch Urban Envoy speelt hierbij een verbindende en aanjagende rol.

In de Taskforce Europese Agenda Stad, waar onder andere het rijk, de koepels van de medeoverheden en de Nederlandse deelnemers aan de Partnerschappen aan tafel zitten, wordt actief samengewerkt aan het coördineren van het Nederlandse standpunt en het bevorderen van het Nederlandse belang in stedelijk Europa.

Ten slotte

Naar verwachting worden in 2020 tenminste zeven City Deals gestart met als thema's: Smart Cities, Aardgasvrije Wijkvernieuwing, Maatwerk bij Digitale Dienstverlening, Lokale Weerbaarheid Cybercrime, Stedelijke Mobiliteit, Samenleven in de Wijk en Circulaire Stad (2.0). De nieuwe City Deals worden gepubliceerd in de Staatscourant. Tevens wordt de vierde editie van de Dag van de Stad georganiseerd op 26 oktober 2020 in Heerlen.

Met deze brief hoop ik u voldoende geïnformeerd te hebben over de voortgang van Agenda Stad en Europese Agenda Stad.

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
R.W. Knops